

SUNN Breed Maatschappelijk Overleg Gemeenten: Hoe doen we het eigenlijk?!

Aantekeningen, opmerkingen en highlights van de bijeenkomst voor gemeenten d.d. 11 december 2018 te Anderstein-Maarsbergen.

Samenvatting

Ruim één miljoen Nederlanders leven in armoede. En acht van de tien cliënten van sociale wijkteams kampen met financiële problemen. Gemeentes willen effectief helpen, maar de bestaande wetten en regels rond schuldhulp schieten te kort. Daarom wil men inzetten op preventie, vroegsignalering, en onorthodoxe, innovatieve methodes. Dat vergt ambtenaren en bestuurders met visie, lef, geduld en een open blik, die bereid zijn tot kennisuitwisseling en samenwerking met niet-gemeentelijke organisaties.

Een SUN-noodhulpbureau is een voorbeeld van publiek-private samenwerking dat snel en efficiënt maatwerk kan bieden bij armoede, schulden en urgente noden. Toch verloopt de opzet ervan soms stroef. Gemeenten zijn niet (meer) gewend om samen te werken met private partijen zoals vermogensfondsen. Er leven twijfels als: Dit horen we toch zelf op te lossen? Of: Is een gift wel goed voor schuldenaren? Ook denken gemeenten doorgaans in cycli van hooguit vier jaar. Dat is erg kort voor een goed armoede- en schuldenbeleid.

Als goede voorbeelden van projecten op het gebied van armoede, schulden en urgente noden noemen de aanwezigen: devoorzieningenwijzer.nl, het SUN Sociaal Leenfonds in Zoetermeer, de Kledingdag voor kinderen van minima in Weert, de omgekeerde toets, de NOA-interessetest, 250 euro voor sportende minima in Nieuwkoop, uitgaan van besteedbaar in plaats van bruto-inkomen zoals Utrecht en Meierijstad doen, en afspraken over nul huisuitzettingen bij huurachterstanden.

Gemeenten zien graag meer aandacht voor: acute schuldsituaties, de armoedeval doordat toeslagen vervallen, onbetaalbare zorgkosten, meer maatwerk door de fiscus en zorgverzekeraars bij schulden, meer SUN-noodhulpbureaus, en een beloning voor oplossingen die armoede effectief bestrijden.

Gezamenlijke doelen van gemeenten en SUN Nederland (SUNN) kunnen zijn: het doorbreken van schaamte rond armoede en schulden, uitgaan van besteedbaar in plaats van een minimuminkomen, meer inzet van betaalde ervaringsdeskundigen, financiële educatie op scholen, en strijden voor herziening van het toeslagen- en zorgstelsel.

Inleiding

Ruim 1 miljoen mensen leven in Nederland in armoede. Het fenomeen 'langdurige armoede' neemt tegelijk ook toe in Nederland. Het aantal mensen dat ten minste vier jaar op rij moet rondkomen van een laag inkomen, bedroeg volgens recent CBS-onderzoek 407.000 personen. Circa 80 procent van de cliënten van sociale wijkteams heeft te kampen met financiële problematiek en 1 op de 8 kinderen groeit op in een gezin in armoede. Elk huishouden kan in financiële problemen raken, maar een relatief grotere kans op armoede lopen: kinderen, zelfstandigen, bijstandsontvangers en niet-westerse migranten. In de periode na de crisis is de kans voor werkenden om in armoede te komen toegenomen. Gemeenten willen mensen die in armoede, met schulden of met urgente noden leven zo goed en effectief mogelijk helpen. Dit doen zij door een brede dienstverlening te organiseren en instrumenten en producten te ontwikkelen in de schuld- en dienstverlening

Hoe doen we het eigenlijk?!
Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
SUNN maart 2019

1

en het brede sociale domein, bijvoorbeeld door inkomensvoorzieningen, budgetbeheer, en het werken met sociale (wijk)teams. Tegelijk erkennen gemeenten dat zij een ingewikkelde zoektocht doormaken naar de beste rol- en taakverdeling die daarbij past en de daarbij benodigde expertise. Ook zien zij dat hun aanpak nog beter en effectiever kan. De VNG constateerde samen met Divosa, de NVVK en de (toenmalige) MO-groep, in een gezamenlijk pamflet genaamd 'Naar een betere aanpak van schulden en armoede' (2016), dat het bestaande stelsel van wet- en regelgeving op gebied van schuldhulpverlening onwerkbaar en niet efficiënt is. Het stelsel belemmert mensen om uit hun schulden te komen. En nog erger: het stelsel veroorzaakt meer of nieuwe schulden. Gemeenten worden geacht bezuinigingen en maatschappelijke ontwikkelingen in het brede sociale domein steeds vaker op te vangen met de bijzondere bijstand, terwijl hun budgetten veelal niet toereikend zijn. Redenen voor gemeenten om meer in te gaan zetten op preventie, vroegsignalering en onorthodoxe en innovatieve aanpakken. Goede samenwerking met scholen, vrijwilligersorganisatie(s), sociale teams en andere organisaties is noodzakelijk, concludeert de dossiergroep Armoede en Schulden van de G32. Met kennisuitwisseling en vroege signalering hoopt de dossiergroep dat gemeenten jongeren, maar ook andere doelgroepen kan bereiken, zodat ze ook op de langere termijn uit de financiële problemen kunnen blijven.

Het samenwerken met of oprichten van een SUN-noodhulpbureau kan hier een voorbeeld van zijn, omdat een SUN-noodhulpbureau in staat is om maatwerkoplossingen te bieden op het moment dat er geen andere reguliere of voorliggende voorzieningen meer aangeboord kunnen worden. Maar er zijn ook andere innovatieve voorbeelden te bedenken. De wil is er; het uitdenken van innovatief beleid vraagt om ambtenaren en bestuurders met visie en lef, geduld en de motivatie om zich in elkaars' wereld te verdiepen. Het opzetten van een publiek-private samenwerking is echter lang niet altijd makkelijk, vergt een lange adem en verloopt op sommige momenten zelfs stroef. Hiervoor zijn logische verklaringen, maar tegelijk roept dit ook vragen op. Hierover willen wij het graag hebben tijdens deze bijeenkomst.

Wat deelnemers vandaag van de bijeenkomst verwachten:

- Nog meer begrip van hoe we armoede met elkaar op kunnen lossen.
- Meedenken over de rol van SUNN in de keten van armoedebestrijding, SUN-noodhulpbureaus als aanvulling op gemeentelijk beleid.
- Belangrijk dat minima kunnen participeren. Wat kunnen we veranderen?
- Uitwisselen van kansen en praktijkervaring inbrengen.
- Antwoord krijgen op de vraag: Wat doet een SUN-noodhulpbureau precies? Is dat ook iets voor onze gemeente?
- Een goed verhaal meenemen naar de diaconie en de Kerkraad.
- In onze gemeente loopt een haalbaarheidsonderzoek naar de komst van een SUN. We zijn overtuigd van de meerwaarde, maar zoeken naar meer voeding en brengen eigen ervaringen mee.

Programma

Nathalie Boerebach geeft een introductie op de bijeenkomst van vandaag en vervolgens een presentatie over SUN Nederland (SUNN), de werkwijze van SUN-noodhulpbureaus en een introductie op de problematiek, vraagstukken en getallen op het gebied van armoede,

Hoe doen we het eigenlijk?!
Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
SUNN maart 2019

2

schulden en urgente noden. Nathalie geeft aan dat zij vanuit haar rol als directeur van SUNN veelvuldig met gemeenten in gesprek is over de eventuele komst van een SUN-noodhulpbureau. Voorwaarde voor de tripartiete werkwijze van een SUN-noodhulpbureau is immers dat de gemeente de overhead ervan betaalt, zodat de donateurs (fondsen, kerken, bedrijfsleven, particulieren) weten dat hun gift voor de volle 100% naar de profijtgroep gaat. Bij deze gesprekken valt het Nathalie op dat bij gemeenten over het algemeen de kennis over vermogensfondsen, en de rol die zij kunnen spelen in het financieren van maatschappelijke vraagstukken, goeddeels niet aanwezig is (met uitzondering van die gevallen waarin er sprake is van een lokaal fonds dat rijkelijk bijdraagt aan verschillende projecten in die gemeente). Deze onbekendheid met de sector filantropie maakt dat men in eerste aanleg ook niet goed kan bevatten wat de rol van vermogensfondsen (en dus ook een SUN-noodhulpbureau als makelpunt daarvan) lokaal zou kunnen zijn als het gaat om het giftenbudget van een SUN-noodhulpbureau. Gemeenten zijn vanwege de lange traditie van de verzorgingsstaat niet (meer) gewend om op een gelijkwaardige manier publiek-private samenwerking vorm te geven en kunnen zich daardoor eigenlijk ook niet goed voorstellen dat private partijen -zoals vermogensfondsen- bereid zijn om geld te *doneren* (om niet, gratis, zonder tegenprestatie) aan de gemeenschap vanuit hun landelijke of lokale missie. Wat Nathalie verder opvalt aan het werken met een gemeente is dat de cycli waarin zij denken en werken in het algemeen vrij kort zijn, een beeld dat desgevraagd door gemeenten wordt herkend. In de corporatiesector -waar Nathalie hiervoor werkzaam was- hadden corporaties een scope van 40-50 jaar in een wijk (namelijk het aantal jaren dat men vastgoed in de boeken zet) en dus ook een beleidsvisie en strategie voor meerdere decennia. Een gemeente denkt met een wethouder meestal in cycli van 4 jaar, waarvan 1 jaar inwerk- en 1 jaar 'uitwerk'tijd is. Dus feitelijk heeft een wethouder 2 jaar om met lef, visie en doorzettingskracht projecten op het gebied van armoede, schulden en urgente noden neer te helpen zetten. Deze korte doorlooptijd is niet altijd congruent met de weerbarstige praktijk rondom armoede en schulden die juist om langjarige investeringen vraagt. Ook bij SUN-noodhulpbureaus is deze beweging te zien: sommigen zijn opgericht binnen een jaar, maar het heeft ook wel eens 7 jaar geduurd. Niet alleen voor SUNN die inzet op de komst van een SUN-noodhulpbureau, maar ook voor lokale hulpverleners en sociaal ondernemers is het lastig om mee te bewegen op deze kortlopende cycli. Als het gaat om armoede- en schuldenbeleid is er in de meeste gevallen een langjarige inzet nodig, waarbij de realisatie en het rendement niet altijd meteen in de eerste periode valt. Een wethouder zal in zo'n geval dus over zijn eigen schaduw heen moeten stappen en zijn opvolger de vruchten van gedane investeringen gunnen. Een ander saillant detail is het feit dat in het geval een gemeente in het politieke spectrum linksgeoriënteerd is, de gesprekken met SUNN vaker gaan over het kennelijke eigen falen van de gemeente waardoor armoede- en schuldenbeleid nodig is. Politiek links georiënteerde gemeenten koesteren de wens om de problematiek zelf als gemeente op te lossen middels het oprekken van discretionaire bevoegdheden en creatievere ambtenaren. Is een gemeente rechtsgeoriënteerd dan gaan de gesprekken meer over eigen kracht en de vraag of giften van een SUN-noodhulpbureau mensen niet teveel zouden pampieren. En ook over 'het leereffect' dat een gift van SUN zou wegnemen of de aanzuigende werking van het sociale domein.

Alle argumenten kunnen valide zijn naar gelang de lokale situatie en kunnen er uiteindelijk toe leiden dat een gemeente besluit om niet te willen participeren in een SUN-noodhulpbureau. Die keuze om niet te willen samenwerken wordt door vermogensfondsen in alle gevallen met een zekere bevreemding bekeken. Tenslotte waren zij als private partij bereid om bij te dragen aan de problematiek in het publieke domein. Daarnaast hebben bestaande SUN-noodhulpbureaus gezorgd voor een aantoonbaar multipliereffect, waarbij de bijdrage van gemeenten in de overhead zich dubbel en dwars terugverdient in het giftenbudget (vaak in een verhouding van 1:3). Dat deze gedachtengang gaan uitzondering vormt illustreert het feit dat in de korte tijd dat Nathalie directeur is van SUNN, zij al een aantal keer een gemeente heeft meegemaakt die niet wilde (samen)werken aan de komst van een SUN-noodhulpbureau, terwijl meerdere vermogensfondsen zich vooraf al bereid hadden verklaard een ruim budget ter beschikking te zullen stellen in die betreffende gemeente.

Hierna is het woord aan Derk Tetteroo van de Uitvoeringsbrigade, tevens part time werkzaam voor SUNN. Derk vertelt over de aanpak van Bureau Frontlijn waarvan hij jarenlang directeur is geweest. Bureau Frontlijn is in 2006 opgericht vanuit de keten Handhaving in Rotterdam. Dit is het directeurenoverleg tussen de gemeentediensten Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Stedenbouw en Volkshuisvesting, Belasting, Publiekszaken en de Directie Veiligheid. Binnen dit overleg ontstond het idee voor een projectbureau dat problemen in achterstandswijken 'van onderaf' aan zou pakken. Zo ontstond bureau Frontlijn, waarbij sinds 2006 talloze coachingstrajecten bij gezinnen en individuen met succes afgerond. Samen met de gezinnen en netwerkpartners zorgt Frontlijn ervoor dat iedereen die het nodig heeft, gezien en geholpen wordt. Derk heeft zijn kennis van de problematiek meegenomen en is recent als zzp-er gestart. Hij demonstreert aan de hand van een aantal filmpjes waarin ervaringsdeskundigen aan het woord zijn, hoe zijn visie op het daadwerkelijk blijvend uit de armoede laten groeien van mensen eruit zou kunnen zien. Daarbij gebruikmakend van een mede door hem ontwikkelde app genaamd Growpad. De werkwijze kent drie stappen binnen elk individueel traject met een inwoner:

1. Indicatie van de leefvelden die relevant zijn voor de bewoner;
2. Koppeling naar doelen en subdoelen;
3. Concretisering van de te nemen acties door de bewoner en de coach.

Deze stappen vormen samen het groeiplan. Vervolgens wordt de bewoner gecoached in het werken aan dit groeiplan. Deze methode helpt mensen om weer grip op hun leven te krijgen. Het plan beslaat alle leefvelden: geld, werk, inkomen, sociaal netwerk, opvoeding, veiligheid en gezondheid. Derk doet meteen een oproep omdat hij voor Growpad op zoek is naar een pilotgemeente, wie interesse heeft kan zich melden.

Aan de aanwezigen werd de volgende set vragen gesteld:

1. Welke activiteiten/projecten financiert jouw organisatie of ken je die kunnen gelden als goed voorbeeld voor andere organisaties/regio's? (Noem 3 parels)
2. Welke activiteiten/projecten of thema's zouden intern/extern meer aandacht moeten krijgen als het aan jou(w organisatie) ligt? (Wat moet anders, kan beter?)

Hoe doen we het eigenlijk?!
Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
SUNN maart 2019

3. Welke onder (2) genoemde punten zou je graag als bouwsteen aandragen voor gezamenlijke activiteiten of de agenda in 2019? (benoem ook een eventuele rol voor FIN of SUNN indien van toepassing)

1. Parels in Nederland:

- Sportbeoefening voor volwassenen in de gemeente Nieuwkoop: volwassenen met een laag inkomen kunnen voor 250, euro per jaar sporten en eventueel sportspullen kopen. Dit is gestart bij vluchtelingen om de integratie te bevorderen en gaat per 1-1-2019 in voor alle minima.
- Kledingdag voor kinderen in Weert: Lokale ondernemers bieden op 2 dagen in het jaar moderne kleding en schoenen aan voor een gereduceerd tarief in een grote sporthal. Ouders met een inkomen tot 120% van de bijstand krijgen in de lente €100 en in de herfst €150 per kind te besteden op deze kledingdag. Hierdoor is 'opeens' 80% van de kinderen die opgroeien in armoede in beeld gekomen bij de gemeente.
- [NOA-interessetest/assessment](#): een instrument, waarmee allerlei mensen met diverse achtergronden beter beoordeeld en begeleid kunnen worden, naar succes in hun opleiding, arbeid én integratie. Het is ontwikkeld in samenwerking met de VU en in vele talen beschikbaar. 40% van de gebruikers gaat hierna daadwerkelijk aan de slag.
- De gemeente Meierijstad gaat uit van het besteedbaar inkomen en niet van inkomensnormen. De gemeente Utrecht doet dit ook. Daardoor zijn er extra mogelijkheden voor grote gezinnen en voor huishoudens met chronisch zieken/gehandicapten.
- Het volledig vergoeden van zwemles tot diploma A.
- Inzetten op preventie van schulden door goede vroegsignalering en werken met de werkwijze [1 gezin- 1 plan](#).
- Als gemeente afspraken maken over nul huisuitzettingen bij huurachterstanden.
- Inzet van [de VoorzieningenWijzer](#).
- Het [SUN Sociaal Leenfonds](#) zoals dat in Zoetermeer in gebruik is. Mensen met korte liquiditeitsproblemen en weinig afloscapaciteit kunnen bij SUN een kortlopende lening krijgen tegen 0% rente. Het fonds blijkt aan een grote vraag te voldoen en 95% van de leners betaalt binnen de afgesproken termijn terug.
- [De omgekeerde toets](#): Kijken wat nodig is en of dat past binnen de grondwaarden van de verschillende wetten. Hierbij weegt de gemeente de mogelijke effecten van een besluit in de volle breedte mee. Pas als dat helder is, komt de juridische toets. Zo is maatwerk mogelijk zonder dat het tot willekeur leidt. Hulpverleners vinden het namelijk heel moeilijk om geld uit te geven.

2. Wat behoeft meer aandacht als het aan jou(w organisatie) ligt?

- + We maken ons niet zulke zorgen over de mensen die al arm waren, maar meer over de mensen die een armoedeval doormaken of in de acute schulden terecht zijn gekomen.
- + Zorg over armoedeval bij huishoudens met kinderen op 12- en 18-jarige leeftijd, doordat op die leeftijden (12 en 18 jaar) specifieke toeslagen komen te vervallen. De

Hoe doen we het eigenlijk?!
Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
SUNN maart 2019

- complexiteit van de toeslagen is voor veel mensen een te grote drempel. Ook moeten mensen vaak toeslagen terugbetalen waardoor ze in de problemen komen.
- + Bij de meeste gemeenten wordt het bruto-inkomen als uitgangspunt genomen en niet het werkelijk besteedbaar inkomen, waardoor veel mensen in de problemen komen.
  - + Er zou veel meer rondom schaamte moeten gebeuren, landelijke en gemeentelijke campagnes om schaamte te doorbreken.
  - + Problemen met de zorgverzekering: Er zijn mensen die hun eigen risico niet kunnen betalen en dus zorg mijden of achterstanden oplopen. Bij een betalingsachterstand vervalt de aanvullende verzekering. Hierdoor ontstaan hoge kosten door diezelfde betalingsachterstanden met bijbehorende boetes. Deze schulden zijn niet meer in te lopen.
  - + De zorgtoeslag bij een onregelmatig inkomen (ZZP) is onrechtvaardig en brengt een groot risico met zich mee door terugbetalingseisen.
  - + De grootste schuldeisers zijn de Belastingdienst en zorgverzekeraars. Laat verzekeraars meer maatwerk gaan leveren en kiezen voor de persoonlijke benadering.
  - + Armoedeval: iedereen die nu in aanmerking komt voor toeslagen en regelingen, en in inkomen omhooggaat, krijgt ergens te maken met een armoedeval, omdat die toeslagen dan stopgezet moeten worden. Hoe kan dat voorkomen/opgelost worden?
  - + Er zouden nog meer SUNN-noodhulpbureaus moeten komen. SUNN zou daarbij ook gebruik kunnen maken van kennis en informatie van het college voor de Rechten van de Mens en het Nibud.
  - + Het is hard nodig om op landelijk niveau meer knelpunten aan te kaarten.
  - + Hoogconjunctuur gaat niet goed samen met een visie op armoede. Hier zou aandacht voor moeten komen bij de politiek, want het gaat niet altijd zo goed met de economie als nu.
  - + In sommige culturen wordt de arts betaald als een dorp niet ziek wordt. Hier wordt de arts pas betaald als je ziek wordt. Op de eerste manier zou het ook geregeld moeten zijn met armoedebestrijding.

3. Bouwstenen voor SUNN en andere partijen in 2019 en verder

- √ We moeten ons in gezamenlijkheid hard maken voor het bij wet meer mogen uitgaan van het besteedbaar inkomen i.p.v. een minimuminkomen.
- √ Inzet op het wegnemen schaamte en taboes rondom armoede en schulden. Zou een Sirecampagne hier iets mee kunnen?
- √ Meer werk maken van mogelijkheden om ervaringsdeskundigen betaald in te zetten. Deze mensen hebben eerder en beter contact met de doelgroep, prikken door weerstand en sjoemelen heen en krijgen veel sneller het vertrouwen.
- √ Hoog tijd om financiële educatie op te nemen in het onderwijscurriculum.
- √ Herzien van het zorgstelsel en het systeem van toeslagen. Nu komt dat neer op rondpompen van geld. Bij wisselende inkomsten zoals bij zzp'ers is het juist aanvragen van de toeslagen heel lastig en lopen mensen geld mis of bouwen schulden op.

Hoe doen we het eigenlijk?!
 Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
 SUNN maart 2019

Context en verzending van verslagen

Het SUNN-vierluik 'Hoe doen we het eigenlijk?!' bestond uit vier bijeenkomsten voor de partijen waar SUNN-noodhulpbureaus tripartiet mee samenwerken en waarmee SUNN samenwerkt, te weten:

1. Religieuze en levensbeschouwelijke organisaties
2. Dienst- en hulpverleners en ervaringsdeskundigen
3. Vermogensfondsen
4. Gemeenten

Bij alle bijeenkomsten waren SUNN-bestuursleden en ook vertegenwoordigers van een aantal SUNN-noodhulpbureaus vertegenwoordigd. In totaal waren er ruim 100 deelnemers. Alle deelnemers aan de SUNN-bijeenkomsten ontvangen automatisch de verslagen van het vierluik 'Hoe doen we het eigenlijk?!' Verder worden de verslagen verspreid onder geïnteresseerden en zullen we er aandacht aan besteden via de SUNN-website en op social media. Omwille van de privacy verspreidt SUNN de deelnemerslijsten niet onder derden anders dan -met hun instemming- de deelnemers zelf. Mocht u interesse hebben om alle verslagen te ontvangen, dan kunt u dat kenbaar maken bij SUNN via info@sunnederland.nl.

Op 21 maart 2019 vindt een landelijke bijeenkomst plaats waarbij representanten uit alle vier de groepen samen zullen komen om:

- a. de bouwstenen uit elk verslag nader te bespreken en te kijken of hier een landelijke agenda voor SUNN en andere partijen uit zou kunnen voortvloeien en
- b. nader te bezien op welke manier we in gezamenlijkheid met andere organisaties tot relevante, vernieuwende landelijke activiteiten op het terrein van armoede, schulden en urgente noden zouden kunnen komen.

Van deze bijeenkomst zal een professioneel verslag worden vervaardigd dat SUNN zal toezenden aan betrokkenen en geïnteresseerden op aanvraag.

Tot slot

SUNN heeft met veel plezier deze bijeenkomsten in het kader van het Breed Maatschappelijk Overleg georganiseerd. Deze bijeenkomsten waren alleen mogelijk door een bijdrage vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en de vermogensfondsen die SUNN zo loyaal steunen. Wij willen zowel het Ministerie als de fondsen van harte danken voor deze bijdrage en spreken hier de hoop uit dat ook zij de opbrengsten zullen benutten voor het ontwikkelen van eigen (subsidie)beleid.

De input die de ruim honderd aanwezigen op persoonlijke titel -zonder last of ruggespraak- gegeven hebben wij als zeer waardevol ervaren. Wij hopen niet alleen dat u de inhoud -net als wij- relevant vindt, maar dat u ook met de inhoud uw voordeel kunt doen in de dagelijkse praktijk of bij het ontwikkelen van toekomstig beleid.

Wellicht ten overvloede willen we hier benadrukken dat de opsommingen niet op volgorde van belangrijkheid staan vermeld en dat er ook geen sprake is van een uitputtende lijst met voorbeelden. Indien de aanwezigen meer tijd hadden gehad dan was de lijst met voorbeeldprojecten ongetwijfeld langer geworden en had ook het project dat u nu mogelijk vindt ontbreken ertussen gestaan.

Hoe doen we het eigenlijk?!
Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
SUNN maart 2019

Wij hopen dat het lezen van de verslagen en de gegeven voorbeelden u kunnen inspireren en zouden het heel fijn vinden wanneer dat voor u aanleiding zou vormen om samenwerking met SUN Nederland en/of de lokale SUN-noodhulpbureaus te starten of te intensiveren. Het staat u vrij om de inhoud van de verslagen te benutten voor eigen gebruik, tenslotte willen wij allen bijdragen aan een maatschappij waarbij niemand meer tussen wal en schip hoeft te vallen of te maken krijgt met uitsluiting. Wij willen u wel vragen om in dat geval SUNN als bron te vermelden: op die manier kunt u immers bijdragen aan het vergroten van onze naamsbekendheid en ons (en daarmee de mensen met urgente noden) weer een beetje verder helpen.

We ontvangen bijzonder graag uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Nathalie Boerebach
directeur SUN Nederland, www.sunnederland.nl

Hoe doen we het eigenlijk?!
Gemeenten over armoede, schulden en urgente noden
SUNN maart 2019